

«ПРОМИСЛОВИЙ БЕЗВІЗ» ЯК МОЖЛИВІСТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕКСПОРТУ ДО ЄС

Беренда Сергій Васильович,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки
та світового господарства
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*

The report addresses the current problems of economic integration between Ukraine and the EU within the framework of the Association Agreement. Interoperability, certification and compliance are the key challenges faced by Ukrainian exporters in EU markets. Reducing the cost, the availability of these services and new opportunities make it possible to significantly expand non-raw national exports to the EU.

Keywords: «Industrial free of charge», economic integration, certification, non-tariff regulation.

В доповіді розглядаються сучасні проблеми економічної інтеграції між Україною та ЄС в межах Угоди про асоціацію. Технічна сумісність, сертифікація та відповідність є ключовими проблемами, з якими стикаються українські експортери на ринках країн ЄС. Зниження витрат, доступність цих послуг та нові можливості дозволяють значно розширити національний експорт в ЄС.

Ключевые слова: «Промышленный безвиз», хозяйственная интеграция, сертификация, нетарифное регулирование.

Проблема існування технічних бар'єрів в цілому в ЄС вирішена разом із його початком функціонування в межах т.зв. «Нового підходу». До цього, технічні регуляції серед країн ЄС були неузгодженими і процес цієї гармонізації був довгим. Проте ЄС набув цінний досвід в цій сфері, який постійно вдосконалювався протягом останніх 25 років.

Питання укладання Угоди про відповідність і прийнятність промислової продукції (Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products – АСАА) між ЄС та Україною має

вже тривалу історію. Ще у грудні 2005 року Україна та ЄС підписали План дій з підготовки до угоди АСАА – задовго до початку переговорів про майбутню Угоду про асоціацію (УА).

Укладення угоди АСАА передбачене статтею 57 Угоди про асоціацію між Україною і ЄС. Згідно УА, взаємне визнання сертифікатів має поширюватися на 27 категорій промислової (нехарчової) продукції [1].

Україна вже досягла технічної сумісності з ЄС у трьох пріоритетних промислових секторах економіки. Йдеться про такі сфери технічних регламентів як низьковольтне обладнання, електромагнітна сумісність і машини. Уряд наголошує що «Промисловий безвіз» з Євросоюзом, тобто підписання Угоди АСАА можливий у 2020 році [2].

Ключові сфери цієї угоди це належне застосування законодавчих актів, які регулюють питання розроблення, прийняття та застосування технічних регламентів та передбачених ними процедур оцінки відповідності.

Крім того, метою законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації актів законодавства ЄС у сфері технічного регулювання» є адаптація національного законодавства в частині технічних регламентів та оцінки відповідності до законодавства Європейського Союзу та уникнення покладання додаткового чи зайвого регуляторного тягаря на суб'єктів господарювання [3].

Підтвердженням того, що Угода про Поглиблену та всеосяжну ЗВТ між Україною та ЄС наповнюється практичним змістом, є збільшення обсягів національного експорту на ринок ЄС. Традиційні регуляції тарифного характеру значно скорочено, тарифні квоти також за багатьма позиціями заповнюються, однак, переважна більшість тарифних ліній стосується аграрної та харчової сфери (переважна більшість товарних груп 0-24).

Нетарифне регулювання, в першу чергу таке, як технічні стандарти, є основною перешкодою в українсько-європейській не аграрній та не харчовій торгівлі. Щоб подолати ці бар'єри Україна має прийняти відповідне законодавство, так званий «промисловий безвіз», стандарти і процедури ЄС. Це досить тривалий і складний процес,

але він має основоположне значення для модернізації національної промисловості та підвищення її конкурентоспроможності, а відтак і можливості доступу на ринок країн ЄС.

Підписання цієї угоди дасть змогу вітчизняним експортерам маркувати свою продукцію знаком СЕ (акронім фр. *Conformité Européenne* — європейська відповідність) та вільно продавати її на ринку ЄС без додаткової сертифікації. Потенційно угода АСАА може охопити до п'ятої частини українського експорту до ЄС, передусім продукцію машинобудування.

Нанесенням СЕ маркування на свою продукцію виробник заявляє, що виріб відповідає основним вимогам відповідних європейських директив ЄС, відтак є якісним, а також безпечним для споживача.

Крім економії часу та коштів експортерів на проходження сертифікації, угода АСАА з ЄС призведе до поліпшення іміджу продукції *made in Ukraine*, полегшить Україні доступ на інші глобальні ринки та збільшить привабливість України для локалізації виробництва.

Також без додаткової сертифікації до України може вільно завозитися та реалізовуватися на українському ринку виготовлена будь-де продукція, маркована європейським знаком відповідності СЕ. Це значно спрощує інвестиційний імпорт.

Через неналежне державне управління розвитком промисловості у попередні роки Україна втратила низку компетенцій, насамперед у верстато- та приладобудуванні. Тому оптимальним шляхом форсованої модернізації економіки є імпорт капітального обладнання [4].

Сьогодні ми зустрічаємо навіть такі нові специфічні поняття як «тракторний безвіз», все це свідчить про актуальність цієї проблеми для промисловості України.

Сертифікована в США і ЄС сільськогосподарська техніка, обладнана інноваційними системами для *Precision Farming*, потрапляє до нас із запізненням через необхідність дублювання в Україні аналогічних сертифікатних процедур, які вона вже пройшла на ринку ЄС.

Екологічні стандарти, норми викидів чи витрати палива в ЄС значно суворіші за українські. В ЄС вже з 2018 року не дозволяється реєструвати трактори, які не відповідають вимогам *Tractor Mother*

Regulations (TMR): до гальмівних систем; двигунів; безпеки оператора техніки і багато іншого. Таким чином доступ нової якісної техніки на український ринок, яка за своїми показниками дозволить зекономити кошти на витратні матеріали (паливо, комплектуючі та обслуговування) і підвищить ефективність виробництва, ускладнюється через бюрократію і дублювання процедур. Окрім того, вартість такої техніки збільшується рівно на витрати з отримання сертифікатів [5]. Звісно що тут не йдеться про захист національного виробника, скоріше спотворення здорової конкуренції.

2018 року в Україні прийняті технічні регламенти на основі нових директив ЄС у ще 10 секторах. Це означає, що також і щодо цих технічних регламентів можна запускати процес оцінки відповідності європейським директивам і регламентам в процесі підготовки до угоди АСАА у цих секторах [1].

Сьогодні національні промислові підприємства змушені нести значні додаткові сертифікаційні витрати експортної продукції безпосередньо в країнах ЄС. Зважаючи на те, що ринки товарів, які не потребуються обов'язкової сертифікації значною мірою «захоплені» товарами з Південно-східної Азії, з одного боку, а у виробничій структурі української економіки є значний заділ у, наприклад машинобудуванні, з іншого боку, необхідність у здешевленні цих процедур є вкрай актуальною.

Фактично мова йде про те що малий та середній бізнес, який виготовляє складну продукції, з великою доданою вартістю, стикається при експорті до ЄС з таким рівнем сертифікаційних витрат (прямих та опосередкованих), що вони роблять нерентабельним такий бізнес, або істотно знижують його дохідність. Звісно що, проблема конкурентоздатності національних виробників не лежить лише в регуляторній площині, однак очевидно і те, що відбувається їх дискримінація.

Наріжним каменем є проблема усієї сертифікаційної галузі України, від її технологічної відсталості та недосконалості стандартів за якими вона функціонує, закінчуючи питаннями довіри до її рішень.

Очікування впровадження цих заходів полягає в створенні рівних умов, для доступу на ринок ЄС українських підприємств і підпри-

емств з країн ЄС. Однак це означає утворення (долучення) в Україні європейської системи ринкового нагляду. Очевидно що така система спирається на визнання ЄС українських установ з технічного регулювання. Така логіка відкриває можливості створення умов для розширення експорту української продукції до країн ЄС.

Сучасна критика структури українського експорту до ЄС, яка має сировинно-аграрний напрямок є не конструктивною. Ключовою проблемою створення спільного технічного простору (вірніше входження України до нього) є визнання сертифікаційних рішень України в країнах ЄС. Тому критика на адресу недолугої структури експорту повинна концентруватись на тому, як змінити цей стан речей.

Особливо важливою промисловою політикою стає у всьому світі в період зміни технологічних укладів, коли бізнес та інвестори у всьому світі шукають нові напрями та технології для інвестування. Інноваційний розвиток, промислової модернізації та доступ до дешевого кредитування є пріоритетними напрямками політики більшості країн світу, в тому числі промислово розвинутих країн Європейського Союзу, Азіатськотихоокеанського регіону та США [6, с. 15].

Таким чином, подоланням технічних бар'єрів при експорті українських товарів в країни ЄС є розробка єдиних технічних регламентів (єдиних вимог), єдиних схем підтвердження відповідності, закладених в регламенти, тобто весь комплекс «Нового підходу» ЄС, і будуть забезпечувати підтвердження відповідності, відтак створювати механізм «промислового безвізу».

ЛІТЕРАТУРА

1. «Промисловий безвіз»: чим важлива угода АСАА та чому її підписання гальмується URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/12/19/7090846/>.

2. «Промисловий безвіз» з ЄС можливий у 2020 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/promislovij-bezviz-z-yes-mozhlivij-u-2020-roci-ivanna-klimpush-cincadze>.

3. Рада у першому читанні схвалила закон, необхідний для «промислового безвізу» з ЄС. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/04/25/7095641/>.

4. Розвиток інноваційної системи України в європейському науково-технологічному просторі : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України

І. Ю. Єгорова ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2018. 198 с.: табл., рис. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/302.pdf>.

5. Тракторний безвіз URL: <http://agroportal.ua/ua/views/blogs/traktornyi-bezviz/>.

6. Свеженцев О. О. Перспективи розвитку машинобудівної галузі України: формування нової концепції промислової політики. *Управління розвитком*. 2016. № 2 (184). С. 12–19.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ «СПРАВЕДЛИВОГО РЕЖИМУ» І «БЕЗПЕКИ» ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ПРАВІ УКРАЇНИ

Бойчук Роман Петрович,

кандидат юридичних наук, доцент,

провідний науковий співробітник

НДІ правового забезпечення

інноваційного розвитку НАПрН України,

доцент кафедри господарського права

Національного юридичного університету ім. Я. Мудрого

The report analyzes the problems of creating a «fair regime» and «security» of foreign investment in the law of Ukraine. The author examines the international legal regulation of investments and national norms, in the end, made a solid conclusion and proposed to make appropriate changes to the current legislation.

Keywords: «fair regime», investments, investment activity.

В докладі проаналізовані проблеми формування «справедливого режиму» і «безпеки» іноземних інвестицій в праві України. Автором досліджені особливості міжнародно-правового і національного регулювання інвестицій, також зроблені основні висновки і пропонується внести відповідні зміни в діюче законодавство.

Ключевые слова: «справедливый режим», инвестиции, инвестиционная деятельность, иностранные инвестиции.